

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้ข้าราชการครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งอาจารย์ 3 และศึกษาว่าเมื่อดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 แล้วการปฏิบัติงานปรับเปลี่ยนไปอย่างไร หรือมีความประสงค์ที่จะทำผลงานต่อหรือไม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยสุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 รับเงินเดือนระดับ 6-8 จำนวน 260 คน แล้วส่งแบบสอบถามจำนวน 260 ฉบับ ให้กับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นได้รับแบบสอบถามคืนและสมบูรณ์เป็นจำนวน 212 ฉบับ จากข้อมูลเชิงปริมาณเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจง 2 กรณี คือ กรณีที่ 1 จะทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ระดับ 9 และกรณีที่ 2 จะไม่ทำผลงานทางวิชาการ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาจารย์ 3 โดยผลการวิเคราะห์ได้นำเสนอเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การทำผลงานทางวิชาการ อันได้แก่ ปัจจัยและเหตุจูงใจที่ทำผลงานทางวิชาการ ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ในการทำผลงานทางวิชาการ อุปสรรคในขณะที่ทำผลงานทางวิชาการ จะพัฒนาผลงานทางวิชาการอีกหรือไม่

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอน เปรียบเทียบก่อนและหลังการดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาจารย์ 3 ที่ได้จากกรณีศึกษาในกรณีที่จะทำผลงานต่อและจะไม่ทำผลงานต่อ

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 จำแนกตาม
สถานภาพ

สถานภาพทั่วไป	จำนวน (N = 212)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	158	74.50
ชาย	54	25.50
2. อายุ		
35 - 44 ปี	72	34.00
45 - 55 ปี	102	48.10
54 - 60 ปี	38	17.90
	$\bar{X} = 47.90$	S.D. = 6.90
3. อายุราชการ		
11 - 15 ปี	1	00.40
16 - 20 ปี	29	13.70
21 - 25 ปี	64	30.20
26 - 30 ปี	118	55.70
	$\bar{X} = 25.05$	S.D. = 3.70
4. ตำแหน่งในปัจจุบัน		
อาจารย์ 3 ระดับ 6	2	00.90
อาจารย์ 3 ระดับ 7	39	18.40
อาจารย์ 3 ระดับ 8	171	80.70
5. ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 มาแล้วเป็นเวลา		
1 ปี	12	05.70
2 ปี	42	19.80
3 ปี	59	27.80
4 ปี	39	18.40
5 ปี	32	15.10
มากกว่า 5 ปี	28	13.20
6. คุณวุฒิทางการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	02.40
ปริญญาตรี	190	89.60
ปริญญาโท	17	08.00

ตารางที่ 15 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 จำแนก
ตามสถานภาพ

สถานภาพทั่วไป	จำนวน (N = 212)	ร้อยละ
7. ประเภทผลงานทางวิชาการที่ได้รับอนุมัติให้ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ, งานการคำนวณค่าร้อยละคือ ความถี่ = 314)		
แผนการสอน	57	18.15
ผลงานลักษณะอื่น ๆ (แบบฝึกเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก ปฐมวัย)	53	16.88
เอกสารประกอบการสอน	40	12.74
ชุดการสอน	39	12.42
หนังสือเสริมประสบการณ์	36	11.46
บทเรียนสำเร็จรูป	25	07.96
คู่มือครู	19	06.05
รายงานโครงการต่าง ๆ	15	04.78
งานวิจัย	14	04.46
รายงานการศึกษาค้นคว้า	13	04.14
หนังสือเรียน	3	00.96
8. เป็นผู้ชำนาญการในกลุ่มวิชา		
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	66	31.10
กลุ่มทักษะภาษาไทย	55	25.90
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย		
พลศึกษา	5	02.40
จริยศึกษา	18	08.50
ศิลปศึกษา	8	03.80
ดนตรี - นาฏศิลป์	1	00.50
ลูกเสือ - เนตรนารี	1	00.50
กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์	23	10.80
กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ		
งานบ้าน	5	02.40

ตารางที่ 15 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ตำแหน่ง
ตามสถานภาพ

สถานภาพทั่วไป	จำนวน (N = 212)	ร้อยละ
งานประดิษฐ์	5	02.40
งานช่าง	1	00.50
งานเกษตร	7	03.30
กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ	8	03.80
กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน (ปฐมวัย)	6	02.80
อื่น ๆ (โครงการอาหารกลางวัน)	3	01.40
9. จำนวนชั่วโมงที่รับผิดชอบสอนในปัจจุบัน		
6 - 10 ชั่วโมง/สัปดาห์	3	01.40
11 - 15 ชั่วโมง/สัปดาห์	20	09.40
16 - 20 ชั่วโมง/สัปดาห์	76	35.80
21 - 25 ชั่วโมง/สัปดาห์	73	34.40
25 - 30 ชั่วโมง/สัปดาห์	36	17.00
30 - 35 ชั่วโมง/สัปดาห์	4	01.90
		median = 20.96
10. จำนวนวิชาที่รับผิดชอบสอนในปัจจุบัน		
1 วิชา	11	05.20
2 วิชา	51	24.10
3 วิชา	43	20.30
4 วิชา	32	15.10
5 วิชา	60	28.30
6 วิชา	15	07.10
11. งานหรือโครงการอื่น ๆ ที่รับผิดชอบนอก จากการสอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ, ฐาน ในการคำนวณคือความถี่ = 520)		
งานวิชาการ	164	31.54
งานกิจการนักเรียน	86	16.54
งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	77	14.23

ตารางที่ 15 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพทั่วไป	จำนวน (N = 212)	ร้อยละ
งานอื่น ๆ (งานแนะแนว งานห้องสมุด โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน)	74	14.23
งานธุรการการเงินและพัสดุ	42	08.08
งานอาคารสถานที่	39	07.50
งานบุคลากร	38	07.30

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของข้าราชการครูสายงานการสอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 เมื่อพิจารณาตามเพศของอาจารย์ที่ทำผลงานทางวิชาการ ปรากฏว่าเป็นเพศหญิงจำนวน 158 คนคิดเป็นร้อยละ 74.50 เป็นเพศชายจำนวน 54 คนคิดเป็นร้อยละ 25.50

เมื่อพิจารณาอายุ พบว่า ข้าราชการครูสายงานการสอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 มีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปี ซึ่งมีอายุเฉลี่ยประมาณ 48 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.90 โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 45-54 ปี รองลงมาคือช่วงอายุ 35-44 ปี และ 54-64 ปี ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 48.10, 34.00 และ 17.90 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาอายุราชการ พบว่า ข้าราชการครูสายงานการสอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 มีอายุราชการเฉลี่ยประมาณ 25 ปี สำหรับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.70 ส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 25-30 ปี รองลงมาคือ ช่วง 21-25 ปี, ช่วง 16-20 ปี และ 11-15 ปี ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 55.70, 30.20, 13.70 และ 0.40 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาดำรงตำแหน่งทางราชการที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน พบว่า ข้าราชการครูสายงานการสอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ส่วนใหญ่อยู่ระดับ 8 รองลงมา คือระดับ 7 และระดับ 6 คิดเป็นร้อยละ 80.70, 18.40 และ 0.90 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาระยะเวลาที่ได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3 พบว่า จำนวนข้าราชการครูสายงานการสอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 มาแล้ว 3 ปี รองลงมาคือ 2 ปี, 4 ปี, 5 ปี, มากกว่า 5 และ 1 ปีตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 27.80, 19.80, 18.40, 15.10, 13.20 และ 5.70 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคณะวุฒิทางการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูสายงานการสอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี รองลงมาคือ ปริญญาโท และต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 89.60, 8.00 และ 2.40 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาประเภทผลงานทางวิชาการที่ได้รับอนุมัติให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 พบว่าส่วนใหญ่เป็นประเภทแผนการสอน รองลงมาคือ ผลงานลักษณะอื่น ๆ เช่น แบบฝึกเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กปฐมวัย, เอกสารประกอบการสอน, ชุดการสอน, หนังสือเสริมประสบการณ์, บทเรียนสำเร็จรูป, คู่มือครู, รายงานโครงการต่างๆ, งานวิจัย, รายงานการศึกษาค้นคว้า และหนังสือเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.15, 16.88, 12.74, 12.42, 11.46, 7.96, 6.05, 4.78, 4.46, 4.14 และ 0.96 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณากลุ่มวิชาที่มีความชำนาญการ พบว่า ข้าราชการครูสายงานการสอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ส่วนใหญ่เป็นผู้ชำนาญการในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต รองลงมาคือ กลุ่มทักษะภาษาไทย, กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย, กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์, กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ, กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ, กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน และอื่น ๆ ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 31.10, 25.90, 15.70, 10.80, 8.60, 3.80, 2.80 และ 1.40 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนชั่วโมงที่รับผิดชอบในปัจจุบันพบว่าข้าราชการครูสายงานการสอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ส่วนใหญ่จะมีชั่วโมงสอนมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำนวนชั่วโมงที่รับผิดชอบมากที่สุดจะอยู่ในช่วงจำนวน 16-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รองลงมาคือช่วงจำนวน 21-25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์, 26-30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์, 11-15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์, 30 - 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และ 6-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 35.80, 34.40, 17.00, 9.40, 1.90 และ 1.40 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนวิชาที่รับผิดชอบพบว่า ข้าราชการครูสายงานการสอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ส่วนใหญ่รับผิดชอบในการสอน 5 วิชาและรองลงมาคือ 2 วิชา 3 วิชา 4 วิชา 6 วิชา และ 1 วิชาคือคิดเป็นร้อยละ 28.30, 24.10, 20.30, 15.10, 7.10 และ 5.20 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณางานหรือโครงการอื่น ๆ ที่รับผิดชอบนอกจากงานสอน พบว่า ข้าราชการครูสายงานการสอนที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ส่วนใหญ่รับผิดชอบงานวิชาการ รองลงมาคือ งานกิจการนักเรียน, งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, งานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานหลักของโรงเรียน, งานธุรการการเงินและพัสดุ, งานอาคารสถานที่ และงานบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 31.54, 16.54, 14.81, 14.23, 8.08, 7.50 และ 7.30 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การทำผลงานทางวิชาการ อันได้แก่ ปัจจัยและเหตุ
 จูงใจที่ทำผลงานทางวิชาการ ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ในการ
 ทำผลงานทางวิชาการ อุปสรรคในขณะที่ทำผลงานทางวิชาการ

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่ทำให้ข้าราชการครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อ
 ขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ, ฐานในการคำนวณค่าร้อยละ คือ N = 212 ความถี่ = 1,141)		
1. ได้พัฒนาการเรียนการสอน	182	85.85
2. ได้เลื่อนตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น	166	78.30
3. ได้รับเงินเดือนสูงขึ้น	158	74.53
4. มีเกียรติยศชื่อเสียง	151	71.23
5. ได้รับการยกย่องในสังคม	144	67.92
6. ได้รับเงินประจำตำแหน่ง	137	64.62
7. ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในชั้นที่สูงขึ้น	110	51.89
8. อื่น ๆ		
ได้พิสูจน์ความสามารถตนเอง	35	16.51
ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความ ดีความชอบ	34	16.03
มีผู้แนะนำที่ดี	10	04.71
มีผลงานเดิมอยู่แล้ว	9	04.25
เป็นแบบอย่างให้แก่บุตรธิดาได้เห็นความ พยายาม	5	02.36

ผลการวิเคราะห์การทำผลงานทางวิชาการ อันได้แก่ ปัจจัยและเหตุจูงใจที่ทำ
 ผลงานทางวิชาการ พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ข้าราชการครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอ
 กำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 คำนึงถึงมากที่สุดคือ ได้พัฒนาการเรียนการสอน รองลงมา
 คือได้เลื่อนตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นและได้รับเงินเดือนสูงขึ้น, มีเกียรติยศชื่อเสียง, ได้รับการยกย่องในสังคม, ได้รับเงินประจำตำแหน่ง, ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในชั้นที่สูงขึ้น
 และอื่น ๆ (ได้พิสูจน์ความสามารถตนเอง, ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความ

ดีความชอบ, มีผู้แนะนำที่ดี, มีผลงานเดิมอยู่แล้ว และเป็นแบบอย่างให้แก่บุตรธิดาได้เห็นความพยายาม) คิดเป็นร้อยละ 85.85, 78.30, 74.53, 71.23, 67.92, 64.62, 51.89 และ 43.87 ตามลำดับ

ปัจจัยและเหตุจูงใจที่ทำให้ข้าราชการครูทำผลงานทางวิชาการ เพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 พอดีสรุปโดยแยกเป็น 2 ประเด็น คือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตนเองของข้าราชการครู ดังนี้

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

1. ต้องการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
2. มีผลงานเดิมอยู่แล้ว
3. ต้องการเผยแพร่วิชาการ

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

1. มีความก้าวหน้าในชีวิตราชการ
2. ได้พิสูจน์ความสามารถตนเอง
3. เชิดชูเกียรติตนเองและวงศ์ตระกูล
4. มีผู้แนะนำที่ดี
5. ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ
6. เป็นแบบอย่างให้แก่บุตรธิดาได้เห็นความพยายาม
7. ได้รับยกย่องในสังคม
8. ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในชั้นที่สูงขึ้น

จากคำถามปลายเปิดในการศึกษาเชิงปริมาณด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการขอตำแหน่งอาจารย์ 3 ที่ใช้ในปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ 3 จำนวน 212 คนได้ให้ความเห็นว่าเหมาะสมและไม่เหมาะสมด้วยเหตุผลนานาประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 เหตุผลของความเหมาะสมและไม่เหมาะสมของเกณฑ์การประเมินในการขอ
กำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3

	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
ด้านเกณฑ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีเกณฑ์ที่แน่นอนชัดเจน 2. มีขั้นตอนถูกต้องเหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพการทำงานต่างกัน แต่ใช้เกณฑ์ตัดสินเดียวกันทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ 2. เกณฑ์บางอย่างไม่สามารถทำได้ทำได้ เช่น การทดสอบกับเด็ก คือทดสอบแล้วต้องได้ผล 3. ไม่มีเกณฑ์ตัดสินแน่นอน ขึ้นอยู่กับกรรมการตัดสิน
ด้านกระบวนการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผ่านการกลั่นกรองจากผู้มีความรู้ 2. หน่วยงานที่สังกัดพิจารณาในเบื้องต้น 3. มีวิธีการให้เลือกทำได้หลายวิธี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การตรวจสำเนา เสียเวลา มีขั้นตอนมากขึ้น 2. ประเมินแต่ผลงานทางวิชาการ จึงมีการจ้างทำผลงานทางวิชาการ 3. มีการคัดลอก ลอกเลียนแบบ 4. ผู้ตรวจมีความลำเอียง ช่วยเหลือพวกพ้อง 5. มีการทำงานซ้ำซ้อน
ด้านตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขึ้นอยู่กับผลงานของตนเอง ไม่มีเส้นสาย 2. ได้พิสูจน์ความสามารถตนเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการสร้างงานขึ้นเพื่อขอตำแหน่ง โดยเด็กไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่ 2. บางคนทุ่มเทเวลาไปทำอาจารย์ 3 จนละเลยเวลาสอน 3. ลงทุนมาก
ด้านการยอมรับของสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. คุงให้การยอมรับ 2. ชุมชนให้การยอมรับ 	

สำหรับด้านอุปสรรคเมื่อครั้งทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์
3 ระดับ 6-8 จากคำถามปลายเปิด ซึ่งสรุปได้ว่า

1. ขาดแหล่งค้นคว้า ขาดเอกสารอ้างอิง ขาดวิทยากรแนะนำ
2. อุปสรรคด้านงบประมาณ
3. เวลาค้นคว้าเนื่องจากต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน
4. ผู้บริหารไม่สนับสนุนในการทำผลงานทางวิชาการ
5. ผิดพลาดด้านการพิมพ์ ต้องแก้ไขหลายครั้ง
6. ผู้ให้คำแนะนำให้คำแนะนำต่างกันทำให้สับสน
7. กระบวนการวิจัยซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก
8. อายุมากทำให้ทำงานช้าลง สุขภาพตนเองไม่ดี
9. การนำไปทดลองใช้ ไม่ได้ทดลองใช้ด้วยตนเอง
10. วิธีการส่งยุ่งยาก มีขั้นตอนการตรวจใช้เวลานานเกินไป
11. อุปสรรคในการเผยแพร่ผลงาน
12. เพื่อนร่วมงานไม่ให้ความร่วมมือ
13. ผู้ตรวจใช้คำพูดบั่นทอนกำลังใจ

แม้จะมีอุปสรรคนานาประการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ก็มิได้ทำให้ข้าราชการครู
ท้อถอยในการทำผลงานทางวิชาการ ด้วยปัจจัยที่สำคัญคือต้องการพัฒนาการเรียน
การสอนจากหลักเกณฑ์ในการขอตำแหน่งอาจารย์ 3 รับเงินเดือนระดับ 9 ในข้อ
ที่ 2 กล่าวคือ ข้าราชการครูที่จะทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งอาจารย์ 3
รับเงินเดือนระดับ 9 จะต้องมียอดเงินเดือนไม่ต่ำกว่าขั้นต่ำของระดับ 9 คือ 20,640 บาท
นั่นหมายถึงข้าราชการครูผู้นั้นจะต้องดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8 จึงจะมีคุณสมบัติ
ตามหลักเกณฑ์ในการขอตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 9 จากการวิเคราะห์ตารางที่
15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8 มีจำนวน 171 คน ที่มี
คุณสมบัติสามารถทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 9 ได้
แต่จากผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในจำนวน 171 คน มีข้าราชการครูผู้ที่จะทำผลงาน
ต่อและไม่ทำผลงานต่อ ดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศที่ทำผลงานต่อและไม่ทำผลงานต่อ
(N = 171)

กลุ่มตัวอย่าง	เพศ		รวม	χ^2
	หญิง	ชาย		
ทำผลงานทางวิชาการ	94 (54.97)	34 (19.88)	128 (74.85)	
ไม่ทำผลงานทางวิชาการ	36 (21.05)	7 (4.09)	43 (25.15)	1.87
รวม	130 (76.02)	41 (23.98)	171 (100.00)	

P < .05, df = 1

ผลการวิเคราะห์การทำผลงานต่อและการไม่ทำผลงานต่อของกลุ่มตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8 จำนวน 171 คนนั้น พบว่า ข้าราชการครูสตรีมีความประสงค์จะทำผลงานทางวิชาการต่อจำนวน 94 คน ไม่ทำจำนวน 36 คน ข้าราชการครูชายมีความประสงค์จะทำผลงานทางวิชาการต่อ 34 คน ไม่ทำจำนวน 7 คน ค่าไคสแควร์เท่ากับ 1.87 ซึ่งไม่มีระดับนัยสำคัญที่ .05 แต่มีระดับนัยสำคัญที่ .10 ถ้าพิจารณาทางด้านอายุ แสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุที่ทำผลงานต่อและไม่ทำผลงานต่อ
(N = 171)

กลุ่มตัวอย่าง	อายุ			รวม	χ^2
	35 - 44	45 - 54	55 - 60		
ทำผลงานทางวิชาการ	35 (20.47)	80 (46.78)	13 (7.60)	128 (74.85)	
ไม่ทำผลงานทางวิชาการ	8 (4.68)	12 (7.02)	23 (13.45)	43 (25.15)	36.84**
รวม	5 (2.92)	156 (91.23)	10 (5.85)	171 (100.00)	

**P < .01, df = 2

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 19 เกี่ยวกับการทำผลงานทางวิชาการต่อ และไม่ทำผลงานทางวิชาการต่อ เมื่อพิจารณาจากอายุ พบว่า ข้าราชการครูที่มีอายุมากมีแนวโน้มที่จะไม่ทำผลงานทางวิชาการต่อก่อนข้างสูง ผลการวิเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ครูที่มีช่วงอายุระหว่าง 55 - 64 ปี มีจำนวนทั้งหมด 36 คน จะทำผลงานต่อ 13 คน ไม่ทำผลงานต่อ 23 คน ซึ่งครูที่จะไม่ทำต่อมีจำนวนมากกว่าครูที่จะทำต่อ ครูที่มีช่วงอายุระหว่าง 45 - 54 ปี จำนวน 92 คน คิดจะทำผลงานทางวิชาการต่อจำนวน 80 คน และจะไม่ทำต่อจำนวน 12 คน ส่วนช่วงอายุระหว่าง 35 - 44 ปี มีจำนวน 43 คน จะทำผลงานทางวิชาการต่อจำนวน 35 คน และไม่ทำต่อจำนวน 8 คน จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่าครูที่มีอายุช่วงระหว่าง 35 - 44 ปี และช่วงอายุ 45 - 54 ปี มีครูที่คิดจะทำผลงานทางวิชาการต่อเป็นจำนวนมากกว่าครูที่จะไม่ทำผลงานต่อ ค่าไคสแควร์เท่ากับ 36.84 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ถ้าพิจารณาทางด้านคุณวุฒิทางการศึกษา จะแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณวุฒิที่ทำผลงานต่อและไม่ทำผลงานต่อ
(N = 171)

กลุ่มตัวอย่าง	คุณวุฒิทางการศึกษา			รวม	χ^2
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท		
ทำผลงานทางวิชาการ	1 (0.58)	118 (69.01)	9 (5.26)	128 (74.85)	
ไม่ทำผลงานทางวิชาการ	4 (2.34)	38 (22.22)	1 (0.58)	43 (25.15)	5.89**
รวม	5 (2.92)	156 (91.23)	10 (5.85)	171 (100.00)	

**P < .01, df = 2

ผลการวิเคราะห์ในการทำผลงานทางวิชาการต่อ และไม่ทำผลงานทางวิชาการต่อ เมื่อพิจารณาจากคุณวุฒิทางการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูที่มีวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีแนวโน้มที่จะไม่ทำผลงานทางวิชาการต่อ จากตารางที่ 20 ข้าราชการครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมี 5 คน ทำผลงานต่อเพียง 1 คน ไม่ทำผลงานต่อ 4 คน ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีมีทั้งหมด 156 คน ทำผลงานต่อ 118 คน ไม่ทำ 38 คน ส่วนครูที่มีวุฒิปริญญาโทมีแนวโน้มที่จะทำผลงานทางวิชาการสูง คือทั้งหมด 10 คน จะทำผลงานต่อ

ถึง 9 คน เป็นที่น่าสังเกตว่าข้าราชการครูยังมี คุณวุฒิทางการศึกษาสูงแนวโน้มที่จะทำผลงานทางวิชาการก็จะสูงตามไปด้วย และค่าไคสแควร์เท่ากับ 5.89 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญที่ .01 ส่วนในด้านจำนวนชั่วโมงสอนไม่มีผลสำหรับการทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งจะแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนชั่วโมงสอนที่ทำผลงานต่อและไม่ทำผลงานต่อ (N = 171)

กลุ่มตัวอย่าง	ชั่วโมงสอน						รวม	χ^2
	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35		
ทำผลงานทางวิชาการ	1 (0.58)	14 (8.19)	47 (27.49)	43 (25.15)	19 (11.11)	4 (2.34)	128 (74.85)	
ไม่ทำผลงานทางวิชาการ	2 (1.67)	4 (2.34)	16 (9.36)	15 (8.77)	6 (3.51)	-	43 (25.15)	1.32
รวม	3 (1.75)	18 (10.53)	63 (36.84)	58 (33.92)	25 (14.62)	4 (2.34)	171 (100.00)	

P < .05, df = 5

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 21 พบว่า ผู้ที่สอนมากกว่า 30 ชั่วโมง/สัปดาห์ มีจำนวน 4 คน จะทำผลงานทางวิชาการทั้ง 4 คน ซึ่งเป็นครูสตรี 3 คน เป็นครูชาย 1 คน มีอายุในช่วง 35 - 44 ปี 1 คน และมีอายุอยู่ในช่วง 45 - 54 ปี 3 คน เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้จะมีชั่วโมงในการปฏิบัติหน้าที่การสอนมากก็ไม่เป็นอุปสรรคในการทำผลงานทางวิชาการ อาจเป็นเพราะข้าราชการครูทั้ง 4 คน มีอายุยังไม่มากเกินกว่าที่จะทุ่มเทกำลังกายกำลังใจในการปฏิบัติงาน และค่าไคสแควร์เท่ากับ 1.32 ซึ่งไม่มีระดับนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 18 ถึงตารางที่ 21 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หลังจากได้รับอนุมัติให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 แล้ว จะยังคงพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อจะขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 9 ต่อไป และส่วนน้อยที่ไม่ทำผลงานทางวิชาการต่อ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 เหตุผลของการทำและไม่ทำผลงานทางวิชาการ

เหตุผล	ทำผลงานทางวิชาการต่อ	ไม่ทำผลงานทางวิชาการต่อ
ด้านตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อความเจริญก้าวหน้า 2. เพื่อเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล 3. ทดสอบความสามารถตนเอง 4. ภรรยาบังคับให้ทำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุมาก ใกล้เกษียณแล้ว สุขภาพไม่อำนวย 2. ไม่มีเวลาพอ ต้องการอุทิศเวลา ให้กับนักเรียนและบุตร 3. พอใจในระดับ 8 ที่ได้แล้ว ความสามารถไม่ถึง 4. ขาดกำลังใจเพราะผู้บริหารไม่ สนับสนุน
ด้านการเรียน การสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ต้องการพัฒนาตนเองและ พัฒนาการเรียนการสอน 2. มีผลงานที่ทำออกมาต่อเนื่องอยู่ แล้ว 	

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอน
เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3 ดังแสดง
ในตารางที่ 23, 24 และตารางที่ 25

จากเกณฑ์การให้คะแนน 3 ช่วงของแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานใน
หน้าที่ของ ข้าราชการครูสายงานการสอน เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการได้รับแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบดังนี้
เมื่อดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 มีการปฏิบัติงานในหน้าที่มากกว่าเดิมมีค่าเท่ากับ 3
เมื่อดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 มีการปฏิบัติงานในหน้าที่เท่าเดิมมีค่าเท่ากับ 2
เมื่อดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 มีการปฏิบัติงานในหน้าที่น้อยกว่าเดิมมีค่าเท่ากับ 1
โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.00 หมายถึงการปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นเพิ่มมากขึ้น
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึงการปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นเท่าเดิม
ค่าเฉลี่ย 0.00 - 1.49 หมายถึงการปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นน้อยลง

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
สายงานการสอนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3
ในหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น (N=212)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.
1. ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและ พัฒนางานในหน้าที่	2.925	.265
2. เป็นที่ไว้วางใจกับกับเพื่อนครูให้แนะนำการปรับปรุง การเรียนการสอน	2.892	.327
3. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอนแก่เพื่อนครู	2.868	.339
4. จัดกิจกรรมเสริมความรู้ให้แก่นักเรียน	2.840	.380
5. วางแผนในการสอน	2.788	.443
6. เป็นวิทยากรในการอบรม สัมมนาต่าง ๆ ทั้งในและ นอกสถานศึกษา	2.784	.235
7. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติดี	2.783	.413
8. เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการทั้งใน และนอกสถานศึกษา	2.769	.514
9. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	2.759	.428
10. ให้คำปรึกษาปัญหาแก่นักเรียน	2.712	.464
11. เตรียมการสอน	2.708	.486
12. มีส่วนช่วยเหลืองานบริหารด้านวิชาการของ โรงเรียน	2.703	.507
13. การจัดทำสื่อการเรียนการสอน	2.703	.507
14. ส่งเสริมให้นักเรียนรักความสะอาด	2.698	.470
15. จัดทำเอกสารความรู้ทางวิชาการให้แก่โรงเรียน หรือหน่วยงานอื่น ๆ	2.684	.524
16. การอบรมดูแลนักเรียน	2.679	.468
17. จัดทำและจัดพิมพ์เอกสารการเรียนการสอน	2.675	.544
18. งานหรือโครงการอื่น ๆ ที่รับผิดชอบนอกเหนือ จากการสอน	2.670	.528
19. จัดทำแผนการสอน	2.665	.521

ตารางที่ 23 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
ของข้าราชการครูสายงานการสอนเมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการดำรง
ตำแหน่งอาจารย์ 3 ในหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น (N=212)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.
20. ให้บริการแก่ชุมชน	2.608	.517
21. ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน	2.571	.174
22. จำนวนผลงานดีเด่น	2.528	.596

จากตารางที่ 23 การปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอน เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3 พบว่า การปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอนที่ได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3 มีการปฏิบัติงานในหน้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนา งานในหน้าที่ เป็นที่ไว้วางใจกับเพื่อนครูให้แนะนำในการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอนแก่เพื่อนครู จัดกิจกรรมเสริมความรู้ให้แก่ นักเรียนวางแผนในการสอน เป็นวิทยากรในการอบรม สัมมนาต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติดี เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้คำปรึกษาปัญหาแก่นักเรียน เตรียมการสอน มีส่วนช่วยเหลืองานบริหารด้านวิชาการของโรงเรียน การจัดทำสื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนรักความสะอาด จัดทำเอกสารความรู้ทางวิชาการให้แก่โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ อบรมดูแลนักเรียน จัดทำและจัดพิมพ์เอกสารการเรียนการสอน งานหรือโครงการอื่น ๆ ที่รับผิดชอบนอกเหนือจากการสอน จัดทำแผนการสอน ให้บริการแก่ชุมชน ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน จำนวนผลงานดีเด่น ทุกรายก็ดี จากผลการวิเคราะห์มีงาน 6 ประเภทที่อาจารย์ 3 ยังคงปฏิบัติงานเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลงดังแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ในหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานเท่าเดิม (N=212)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.
1. คุณศัพท์ยี่สิบของสถานศึกษา	2.448	.517
2. จำนวนห้องเรียนที่สอน	2.278	.499
3. จำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนซ่อมเสริม	2.231	.591
4. จำนวนวิชาที่รับผิดชอบสอน	2.226	.538
5. จำนวนชั่วโมงสอน	2.193	.564
6. จำนวนครั้งของวันลา	1.887	.527

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 24 การปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3 พบว่า การปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอนที่ได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3 มีการปฏิบัติหน้าที่เท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลงโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้คือ คุณศัพท์ยี่สิบของสถานศึกษา จำนวนห้องเรียนที่สอน จำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนซ่อมเสริม จำนวนวิชาที่รับผิดชอบสอน จำนวนชั่วโมงสอน และจำนวนครั้งของวันลา

การได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3 นั้น ถึงแม้ว่าจะต้องปฏิบัติงานในหน้าที่เพิ่มมากขึ้น แต่ตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งที่ครูมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และมีกำลังใจในการทำงาน ดังแสดงในตารางที่ 25

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในความรู้สึกของข้าราชการครูสายงาน
การสอนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 (N=212)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.
1. มั่นใจในการสอน	2.906	.293
2. มีคุณค่าและมีความสามารถ	2.863	.344
3. ได้รับการยกย่องชมเชยจากผู้บังคับบัญชา	2.736	.539
4. ได้รับการไว้วางใจให้ช่วยงานบริหาร	2.675	.536

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 25 ความรู้สึกของข้าราชการครูสายงานการสอนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 พบว่า ข้าราชการมีความรู้สึกมั่นใจในการสอน รู้สึกมีคุณค่าและมีความสามารถ ได้รับการยกย่องชมเชยจากผู้บังคับบัญชา และได้รับการไว้วางใจให้ช่วยงานบริหารมากขึ้นหลังจากได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาจารย์ 3 ที่ได้จากกรณีศึกษา

การศึกษาการปฏิบัติงานทางวิชาการของอาจารย์ 3 จากกรณีศึกษา ผู้วิจัยเริ่มศึกษาจากบริบทของอาจารย์ 3 อัดชีวประวัติการปฏิบัติงานในหน้าที่ การปฏิบัติงานทางวิชาการ บัณฑิตและเหตุจูงใจที่ทำผลงานทางวิชาการ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำผลงานทางวิชาการ ผู้วิจัยได้สังเกตอย่างมีส่วนร่วม (participant observation) สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) วิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) จากกรณีศึกษา 2 กรณี คือกรณีศึกษาที่ 1 ครูเบญจา (นามสมมุติ) จะทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งระดับ 9 และกรณีที่ 2 ครูวันเพ็ญ (นามสมมุติ) จะไม่ทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งระดับ 9 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษา 2 กรณี และบุคคลใกล้ชิดกับกรณีทั้ง 2 กรณี ผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษาจากการศึกษาในเชิงปริมาณมาก่อนแล้ว เพราะจะช่วยทำให้เข้าใจและได้ข้อมูลในการปฏิบัติงานของอาจารย์ 3 ชัดเจนและสมบูรณ์มากกว่าการศึกษาในเชิงปริมาณเพียงด้านเดียว

ครู โรงเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชน

หมู่บ้านวัดเนิน (นามสมมุติ) เป็นหมู่บ้านขนาดเล็กในจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 2 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 22 กิโลเมตร มีบ้านเรือนของประชาชนตั้งอยู่ประมาณ 200 กว่าหลังคาเรือน มีจำนวนประชากรประมาณ 1,354 คน เป็นชายประมาณ 624 คน เป็นหญิงประมาณ 730 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ตัวหมู่บ้านตั้งอยู่บนพื้นที่ลุ่ม สามารถทำนาหรือทำการเกษตรได้ปีละ 2-3 ครั้ง เนื่องจากมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านหมู่บ้านวัดเนินพร้อมทั้งมีน้ำเติมสองฟากฝั่งตลอดทั้งปี จึงทำให้ชาวบ้านวัดเนินไม่เค็ดรอน นอกจากนี้จะมีประโยชน์ในด้านการเกษตรกรรมแล้ว ชาวบ้านยังใช้เป็นเส้นทางคมนาคมในการสัญจรไปมาอีกด้วย ซึ่งนอกจากจะเดินทางด้วยเรือแล้ว ชาวบ้านวัดเนินยังมีถนนสายสำคัญซึ่งเป็นถนนลาดยางที่เชื่อมระหว่างตัวจังหวัดไปยังอีกอำเภอหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี โรงเรียนและวัดเนินจะตั้งอยู่ใจกลางของหมู่บ้าน

โรงเรียนวัดเนิน (นามสมมุติ) เป็นโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 2 กิโลเมตร อยู่บนพื้นที่ 20 กว่าไร่ ด้านทิศเหนือติดกับชุมชน ด้านทิศใต้ติดกับวัด ด้านทิศตะวันออกติดกับแม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของชาวสุพรรณบุรี ด้านทิศตะวันตกติดกับถนนใหญ่ซึ่งลาดยางไปสู่อีกอำเภอหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี ประตูเข้า-ออกของโรงเรียนอยู่ทางทิศตะวันตก บริเวณด้านหน้าอาคารเรียนเป็นสนามฟุตบอล และเป็นสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา อาคารเรียนประกอบด้วยอาคาร 1 ซึ่งเป็นห้องสมุด ห้องพักครู ห้องประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และห้องประชุม ส่วนอาคาร 2 เป็นห้องระดับชั้นอนุบาล 1 อนุบาล 2 และห้องประชุม บุคลากรในโรงเรียนประกอบไปด้วยอาจารย์ใหญ่ 1 คน ครูผู้สอน 10 คน นักการภารโรง 1 คน ครูผู้สอนเป็นหญิง 5 คน เป็นชาย 5 คน ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 จำนวน 4 คน อาจารย์ 2 ระดับ 7 จำนวน 4 คน อาจารย์ 3 ระดับ 8 จำนวน 2 คน โรงเรียนนี้จัดเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมากระดับอำเภอเพราะมีอาจารย์ 3 ระดับ 8 ซึ่งถือว่ามี "เพชรเม็ดงาม" ในโรงเรียนประถมศึกษา ถึง 2 คน

ครูเบญจาและครูวันเพ็ญ (นามสมมุติ) ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8 ที่โรงเรียนแห่งเดียวกันในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยครูเบญจาได้รับอนุมัติให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2535 ส่วนครูวันเพ็ญได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2538 ครูทั้งสองท่านมีผลงานทางวิชาการประจักษ์เป็นหลักฐาน จากผลงานการชนะเลิศการประกวด "ครูดีเด่น" และก้าวเข้าสู่การทำผลงานทางวิชาการด้วยการ

รวบรวมหลักฐาน แล้วส่งขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 หลังจากนั้นก็ได้เผยแพร่ไปสู่เพื่อนครูและนักเรียนทั่วจังหวัดสุพรรณบุรี ผลงานเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ แต่เกิดจากการสะสมประสบการณ์เพื่อสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

ผลงานดีเด่น ของกรณีศึกษาที่ 1

- พ.ศ. 2530 ครูผู้สอนดีเด่นระดับกลุ่ม/ สปอ. / สปจ.
- พ.ศ. 2532-2533 ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพดีเด่นของกลุ่ม/ สปอ. / สปจ. / สปช.
- พ.ศ. 2533 ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่นของกลุ่ม/ สปอ. / สปจ.
- พ.ศ. 2536-2539 ครูผู้ผลิตและใช้สื่อการสอนดีเด่นของคุรุสภาจังหวัด
- พ.ศ. 2537-2539 ครูผู้ปฏิบัติงาน มีผลงานดีเด่นของคุรุสภาจังหวัดและเขตการศึกษา 5
- พ.ศ. 2537, 2539 ครูผู้สอนก่อนระดับประถมศึกษาดีเด่นของ สปจ. / สปช.
- พ.ศ. 2538 บุคคลดีเด่นประเภทข้าราชการของ สปช.
- พ.ศ. 2538 ผู้เสนอผลงานทางวิชาการดีเด่นของ ก.ค.
- พ.ศ. 2538 ผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีเด่นของ สปจ.
- พ.ศ. 2539 เข็มคุรุสดุดี ครูผู้มีจรรยาบรรณทางดีเด่นของคุรุสภา

ผลงานทางวิชาการ กรณีศึกษาที่ 1

1. แบบฝึกเตรียมความพร้อมเด็กระดับก่อนประถมศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 1-2
2. แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์
3. แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง
4. คู่มือเกมการศึกษา ชุด เกมพื้นฐานการบวก
5. แผนการจัดประสบการณ์ ประกอบชุดการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา
6. เอกสารการผลิตสื่อจากเศษวัสดุ ชุดที่ 1-10

ผลงานดีเด่น กรณีศึกษาที่ 2

- พ.ศ. 2525 รางวัลที่ 1 ครูดีเด่น ของ สปอ.
- พ.ศ. 2531 รางวัลที่ 2 ครูดีเด่น ของ สปจ.
- พ.ศ. 2532 รางวัลที่ 1 การผลิตชุดการสอน ของ สปอ.
- พ.ศ. 2534 รางวัลที่ 2 ครูภาษาไทยดีเด่น ของ สปจ. สุพรรณบุรี

ผลงานทางวิชาการ กรณีศึกษาที่ 2

1. จัดทำกำหนดการและแผนการสอนหลักสูตร 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ของ สปจ. สุพรรณบุรี
2. จัดทำแผนการสอนหลักสูตรฉบับปรับปรุง 2533 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของ สปจ. สุพรรณบุรี
3. เป็นวิทยากรสาธิตในการอบรมการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ตั้งแต่ได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3

จากผลงานดีเด่นและผลงานทางวิชาการ เป็นที่น่าสังเกตว่ากรณีศึกษาที่ 1 ซึ่งจะทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งระดับ 9 หลังจากที่ได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 7 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน มีผลงานดีเด่นและผลงานทางวิชาการมากที่สุดโรงเรียนและมากกว่ากรณีศึกษาที่ 2

ตารางที่ 26 สรุปอัตชีวประวัติของอาจารย์ 3 ที่เป็นกรณีศึกษา 2 กรณี

รายละเอียด	กรณีศึกษาที่ 1	กรณีศึกษาที่ 2
1. ชื่อ (นามสมมุติ)	ครูเบญจา	ครูวันเพ็ญ
2. เพศ	หญิง	หญิง
3. อายุ	46 ปี	47 ปี
4. การศึกษา	ปริญญาตรี	ปริญญาตรี
5. วิชาเอก	การศึกษาปฐมวัย	ภาษาอังกฤษ
6. ภูมิลำเนา	จังหวัดสุพรรณบุรี	จังหวัดสุพรรณบุรี
7. ที่อยู่ปัจจุบัน	จังหวัดสุพรรณบุรี	จังหวัดสุพรรณบุรี
8. สถานภาพ	แต่งงาน (บุตร 3 คน)	แต่งงาน (บุตร 3 คน)
9. ตำแหน่ง	อาจารย์ 3 ระดับ 8	อาจารย์ 3 ระดับ 8
10. วิชาที่สอนในปัจจุบัน	บูรณาการ ชั้นอนุบาล 2	ทุกวิชาชั้นประถมปีที่ 1
11. จำนวนปีที่สอน	28 ปี	26 ปี
12. ผลงานที่ทำในการขอ กำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3	แบบฝึกเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก ก่อนประถมศึกษา	แบบพัฒนาการสอน ภาษาไทยแบบมุ่ง ประสบการณ์ภาษา (มปภ.)
13. ปีที่ได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3	ปี พ.ศ. 2535	ปี พ.ศ. 2536

จากตารางอัตชีวประวัติของกรณีศึกษาทั้งสองกรณี มีประเด็นที่แตกต่างกัน 3 ประเด็น คือ อายุ อายุราชการ กรณีศึกษาที่ 1 อายุน้อยกว่ากรณีศึกษาที่ 2 แต่อายุราชการมากกว่า และกรณีศึกษาที่ 1 ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ก่อนกรณีศึกษาที่ 2 เป็นเวลา 1 ปี

ด้วยจิตใจใฝ่ที่จะเป็นครูของอาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนแห่งนี้ หลังจากจบ ปกศ. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู) ครูเบญจาได้ไปบรรจุรับราชการครูที่อำเภอหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อ พ.ศ. 2513 ต่อมาปี พ.ศ. 2514 ได้ย้ายมาสอนอยู่โรงเรียนที่สอนอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสอนในกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จนถึงปี พ.ศ. 2530 ขณะนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เริ่มให้ความสำคัญกับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา แต่ขณะนั้นขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในสาขานี้เป็นอย่างมาก ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบันครูเบญจาได้ทำหน้าที่สอนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ชั้นอนุบาล 2 ด้วยคำแนะนำของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดที่กล่าวกับผู้บริหารว่า ครูเบญจาดกแต่งห้องสวอยอย่างนี้ต้องไปสอนอนุบาล ส่วนครูวันเพ็ญ เมืองจบ ป.ป. (ประโยคครูประถมศึกษา) จากวิทยาลัยครูนครปฐมแล้วบรรจุเป็นข้าราชการครูที่โรงเรียนนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 โดยสอนทุกวิชาประจำชั้นประถมปีที่ 1 ตั้งแต่บรรจุเป็นข้าราชการครูจนถึงปัจจุบัน

“เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมแล้ว ตอนนั้นอยากเรียนครูมาก แต่บ้านฐานะไม่ดี จึงไปเรียนพาณิชย์ 2 ปี ไปทำงานที่กรุงเทพ 1 ปี แล้วขอแม่ไปเรียนครูที่ วค.นครปฐม 1 ปี ตอนนั้นอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติได้รับการยกย่องจากชาวบ้าน”

ครูวันเพ็ญ

“อยากเป็นครูมาตั้งแต่เด็ก ๆ เพราะตอนนั้นลำบากมาก พ่อเสียตั้งแต่พี่ยังเล็ก แม่เลี้ยงมาคนเดียวทำขนมขาย พอมาโรงเรียนก็เอาขนมที่แม่ทำมาขายด้วย ตอนเย็นและตอนปิดเทอมก็ไปขายน้ำแข็งไส เพราะความลำบากเลยพยายามเรียนจนได้เป็นครูนี้แหละ”

ครูเบญจา

“ตอนนั้น เบญจาเขาอยากเรียนครู เวกก็ไม่ค่อยมีเงินหรอก ประหยัด เก็บเล็กผสมน้อยส่งให้เขาเรียน”

ยายคุณ (แม่ครูเบญจา)

คนที่ประกอบอาชีพครูต้องเป็นครูทั้งกายและใจ ต้องมีใจรัก รักในอาชีพ รักในความเป็นเด็กของนักเรียน รู้จักใช้หลักจิตวิทยา มีมนุษยสัมพันธ์เป็นเลิศ เพราะไม่แปลกเลยที่โรงเรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ครูต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน อย่างน้อยนักเรียนก็เป็นหนึ่งในสมาชิกของชุมชนที่ครูต้องมีปฏิสัมพันธ์ในทางตรงด้วยการทำหน้าที่สั่งสอน ให้ความรู้ ส่วนผู้ปกครองนักเรียนครูก็มีหน้าที่รายงานผลพัฒนาการของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อหาทางช่วยเหลือและแก้ไขในสิ่งที่บกพร่องนอกจากนี้ หน่วยงานอื่น ๆ เช่น วัด โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ติดกับวัดปฏิสัมพันธ์ย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในสนามที่เป็นโรงเรียนวัด ตอนกลางวันผู้วิจัยและครูบางท่านจะไปรับประทานอาหารที่วัด เนื่องจากอาหารที่พระภิกษุถวายมาในตอนเช้าจะมีมากมายจนเหลือจากการฉันของพระ โดยทุกเมื่อเมื่อรับประทานเสร็จแล้วจะนำเงินไปใส่ตู้รับบริจาค วันหนึ่งที่วัดจัดงานศพ ปรากฏว่าไฟฟ้าดับ ฟองงาน (เจ้าของงาน) จึงมาขอความช่วยเหลือจากโรงเรียน

“ครู...ครู ขอยืมโทรโข่ง (ไมโครโฟนที่ใช้ถ่าน) หน่อย ไฟมันดับหุอะไรไม่ได้ยินเลย”

เจ้าภาพงานศพ

ครู : ความรับผิดชอบในหน้าที่

งานหลักของครู คือ ทำหน้าที่สอนหนังสือ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน พัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี นอกจากงานสอนแล้ว ครูในโรงเรียนประถมศึกษาายังต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการ และงานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโครงการอื่น ๆ ที่หน่วยงานทางการศึกษาจัดขึ้น

จากการศึกษาประสบการณ์ของครูเบญจาและครูวันเพ็ญ พบว่าสามารถสนองแนวทาง การดำเนินการที่กระทรวงศึกษาธิการได้วางไว้ ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) คือ

1. จัดการเรียนการสอนให้ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่น พัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ในส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม
2. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพจริงของผู้เรียน และให้โอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ

3. จัดการเรียนการสอน ให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง หรือบูรณาการทั้งภายในกลุ่มประสบการณ์ และระหว่างกลุ่มประสบการณ์
4. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และเป็นกระบวนการกลุ่ม
5. จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
6. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงให้มากที่สุด และเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
7. ให้สอดคล้องแทรกการอบรม ด้านจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
8. การเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่กันไป
9. จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงของผู้เรียน

จากงานดังกล่าวข้างต้น ทั้งครูเบญจาและครูวันเพ็ญได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนเป็นที่กล่าวขานกันทั้งอำเภอ ทำให้ผู้ปกครองเกิดความศรัทธาในโรงเรียน

“ตอนแรกได้ข่าวว่าโรงเรียนนี้ดี ก็ไปดู ตอนแรกไม่คิดว่าจะดี เห็นเป็นโรงเรียนวัด ปรากฏว่าเขาจัดได้ดีมาก”

ผู้ปกครองนักเรียน

การสอนเด็กของครูเบญจา จะให้ความสนใจกับเด็กทุกคน และให้ความสำคัญ เท่า ๆ กัน โดยการสอบถามจากผู้ปกครองเด็ก เมื่อผู้ปกครองมารับมาส่งลูกที่โรงเรียนหรือบางครั้งก็จะสอบถามจากพี่ ๆ และจดบันทึกไว้ ทำให้รู้เรื่องราวความเป็นไปของเด็กแต่ละคนได้ดี ในด้านการพัฒนาการครูเบญจาจะมีแฟ้มสะสมผลงานของเด็กแต่ละคนเมื่อให้เด็กทำกิจกรรมเสร็จแล้วก็จะนำไปเก็บไว้ในแฟ้มผลงาน สอนให้เด็กรู้จักความเป็นระเบียบ ความรับผิดชอบต่อตนเอง จนเกิดพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

“แฟ้มผลงานจะมีทุกคน พอจบเทอมเราก็จะแจ้งไปให้ผู้ปกครองเขาดูว่าลูกเขามีพัฒนาการเป็นไปอย่างไร”

ครูเบญจา

“เมื่อตอนน้องเมย์เรียนจบเทอมแรก ครูเบญจาได้ให้กระดาษที่น้องเมย์วาดรูปเยอะเลย เขาบอกว่าเป็นงานที่น้องเมย์ทำ”

ผู้ปกครองนักเรียน

“ตอนแรกน้องकरण...เนี่ย เล่นของเล่นแล้วก็วิ่งเล่นกลาด พ่อเอามาไว้กับครูเบญจาได้เดือนเดียว เขาเล่นของเล่นแล้วก็เก็บไว้ที่เดิม ถุงเท้าถอดแล้วก็ใส่ตะกร้า”

ผู้ปกครองนักเรียน

“เด็กกว่าจะคิดขนาดนี้ เราต้องอดทนนานกว่าเขาจะรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ได้ เล่นเอาเหนื่อยไปหลายเดือน ตอนเขามาใหม่ ๆ ร้องให้ฉันโรงเรียนเลย บางคนก็ร้องให้แล้วเกาะแม่แน่น ไม่ยอมให้แม่กลับบ้าน โดยเฉพาะเอฟ (นักเรียน) เราต้องค่อยๆ ปล่อยให้เขาของเล่นมาสนใจ ให้ติดโรงเรียน”

ครูเบญจา

ในการสอนของครูวันเพ็ญ นอกจากการเรียนการสอนตามปกติเพื่อให้เด็กอ่านออกเขียนได้แล้ว ได้ปลูกฝังให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายการรู้จักตนเอง สอนให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักธรรมชาติ รู้จักประหยัดอดออม เพื่อที่เด็กจะสามารถจดจำนำไปใช้ได้

“สอน ป. 1 มาตั้งแต่บรรจુ จนเกิดความรู้สึกผูกพันกับเด็ก ป. 1 แล้วเราก็ภูมิใจด้วยที่ทำให้พวกเขาอ่านออก เขียนได้ คงไม่ย้ายไปสอนชั้นไหนถึงแม้จะเหนื่อยมาก”

ครูวันเพ็ญ

“จะบอกพวกเขาว่า ต้องรู้จักประหยัด เก็บหอมรอมริบ ถ้าพูดเฉย ๆ เขาก็จะไม่รู้ ก็ให้เขาปฏิบัติด้วย อย่างนายเก่ง เขาจะเอาเงินมากินขนมที่โรงเรียนวันละ 5 บาท ก็บอกเขาให้กินแค่ 3 บาท แล้วใส่ออมสิน ซึ่งฝากครูไว้ 2 บาท เมื่อใครครบ 15 บาท เราก็ไปสมัครสมาชิกสหกรณ์โรงเรียนให้เขา ตอนนี้เด็ก ป. 1 เป็นสมาชิกสหกรณ์โรงเรียนทุกคนเลย ตอนนี้เขาคิดเป็นนิสัยแล้วละ ว่ามีเงินมาโรงเรียนแล้วต้องแบ่งกินแบ่งเก็บ”

ครูวันเพ็ญ

เด็ก ป.1 เป็นสมาชิกสหกรณ์กันทุกคน ตอนนี้ใกล้ปิดเทอมแล้วประกาศ
ให้มารับปันผล ยังไม่เห็นมีใครมารับสักคน

ครูสหกรณ์โรงเรียน

ครู : การปฏิบัติงานทางวิชาการ

ครูเบญจาและครูวันเพ็ญ ทั้ง 2 คน มีการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
ตลอดเวลา จนมีผลงานโดดเด่นขึ้นมาอย่างเห็นได้ชัด ผู้บริหารจึงสนับสนุนส่งผลงานของ
ครูทั้ง 2 ท่าน เข้าประกวดในระดับกลุ่ม ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด จนกระทั่งระดับประเทศ
จะเห็นว่าครูเบญจาได้รับรางวัลดีเด่นระดับประเทศ ทั้งในสาขาการงานพื้นฐานอาชีพ และ
สาขาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น ส่วนครูวันเพ็ญได้รับรางวัลครูดีเด่นสาขาวิชา
ภาษาไทย ระดับจังหวัด

*"ตอนได้ระดับประเทศ ดีใจมาก เพราะไม่คิดว่าจะได้ต้องแข่งกับคนจังหวัด
อื่นอีกเยอะ พอได้ก็ดีใจ"*

ครูเบญจา

*"ถ้าถามว่าดีใจไหม ก็ดีใจ เพราะมันเป็นผลพลอยได้จากการพัฒนา
การเรียนการสอน ของเรา"*

ครูวันเพ็ญ

ชีวิตการทำงานของครูเบญจาและครูวันเพ็ญ จัดได้ว่าประสบความสำเร็จไปแล้ว
ขั้นหนึ่งในการที่ได้ถูกกล่าวขานว่าเป็น "ครูดีเด่น" แต่ครูทั้งสองก็ยังพัฒนาการเรียน
การสอนของตนเองอยู่เสมอ จากการทำงานในหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับ
การเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการสะสมประสบการณ์ในการทำงาน

ในระยะต่อมา ก.ค. มีนโยบายการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนด
ตำแหน่งและแต่งตั้งข้าราชการครูสายงานการสอนให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7
และอาจารย์ 3 ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูที่ ศธ. 1503 / 22210-
22219 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2530 ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง จะต้องดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 มาแล้ว
ไม่น้อยกว่า 2 ปี

2. การรับเงินเดือนจะต้องได้รับเงินเดือนตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด นั่นคือข้าราชการครูผู้นั้นจะต้องได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่าระดับ 5 ชั้น 9,560 บาท ในปีงบประมาณที่ผ่านมา

3. การปฏิบัติงานในตำแหน่งครูผู้ปฏิบัติการสอนหรือสนับสนุน จะต้องมีส่วนสอนตามที่ ก.ค. กำหนด ซึ่ง ก.ค. กำหนดว่าต้องมีชั่วโมงการสอนสัปดาห์ละอย่างน้อย 5 คาบ/สัปดาห์ ย้อนหลัง 3 ปีการศึกษาติดต่อกัน นอกจากนี้ต้องมีชั่วโมงแล้ว จะต้องมีการปฏิบัติงานอื่น ๆ ในหน้าที่ของครูผู้สอนด้วย เช่น การให้บริการทางการศึกษา การช่วยเหลืองานด้านธุรการ งานอบรมดูแลปกครองนักเรียน

4. ต้องผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด

ซึ่งปกติ ก.ค. จะกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น คือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นผู้ประเมินตามแบบประเมินที่ ก.ค. กำหนด ซึ่งรายละเอียดการประเมินจะมีรายละเอียดการประเมินทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ มีงานสอนและงานอื่น ๆ โดยพิจารณาย้อนหลัง 3 ปีการศึกษาติดต่อกัน มีคะแนน 1,000 คะแนน โดยแยกเป็นด้านปริมาณ 500 คะแนน ด้านคุณภาพ 500 คะแนน จะต้องให้ได้ร้อยละ 70 ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านการประเมิน ถ้าไม่ผ่านการประเมินถือว่าไม่มีสิทธิ์ขอรับตำแหน่ง

5. ต้องมีความชำนาญตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด

ก.ค. กำหนดว่า การกำหนดตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 รับเงินเดือนในระดับ 6 - 8 ผู้นั้นจะต้องแสดงตนว่ามีความชำนาญการด้านการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือกลุ่มประสบการณ์ใดกลุ่มประสบการณ์หนึ่ง หรือแขนงวิชาใดวิชาหนึ่งก็ได้ เช่น ครูประถมศึกษาอาจระบุว่ามีความชำนาญการสอนทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นต้น

6. ต้องมีผลงานทางวิชาการตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด

ผู้ขอจะต้องเสนอผลงานทางวิชาการตามที่ ก.ค. กำหนด คือ สำหรับข้าราชการครูสายผู้สอน มี 2 ลักษณะ

6.1 ลักษณะแรก เป็นเอกสารที่เกี่ยวกับการสอนในวิชาที่ชำนาญการ

6.2 ลักษณะที่สอง เป็นผลงานทางวิชาการลักษณะอื่นที่ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน ในหน้าที่ หรือใช้ในการศึกษา โดยจะเสนอในลักษณะใดก็ได้โดยใดอย่างหนึ่ง หรือจะก็เล่มก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด ซึ่ง ก.ค. จะตั้งคณะกรรมการจำนวน 3 คน ประเมินพร้อมกับความชำนาญการเป็นราย ๆ ไป

หลักเกณฑ์ในการขอตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 และอาจารย์ 3 ทั้งครูเบญจา และครูวันเพ็ญรับรู้โดยได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์ใหญ่ ด้วยเหตุที่ช่วงเวลานั้น อาจารย์ใหญ่ได้ไปประชุมสัมมนาที่กรมพหุติ หลังจากที่มีนโยบายของ ก.ค. ให้ข้าราชการ

ครูขอตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 และอาจารย์ 3 ได้ โดยต้องผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่ได้กล่าวมาแล้ว ในหลักเกณฑ์ข้อ 3 ที่กล่าวว่า จะต้องผ่านการประเมินในการปฏิบัติหน้าที่ในงานสอน 3 ปีการศึกษาย้อนหลัง ครูเบญจาเมื่อทราบหลักเกณฑ์จึงรวบรวมผลงานจากการที่สะสมไว้เมื่อครั้งประกวดครูดีเด่นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 แล้วส่งขอตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 ในปี พ.ศ. 2532 ซึ่งในขณะนั้นข้าราชการครูผู้ใดที่ต้องการเลื่อนระดับไปดำรงตำแหน่งในระดับ 7 ยังต้องทำผลงานทางวิชาการส่งให้ ก.ค. พิจารณานุมัติซึ่งนับว่าเป็นบันไดขั้นสำคัญที่จะก้าวไปสู่ตำแหน่งอาจารย์ 3 ได้โดยง่าย ด้วยเหตุจูงใจ และปัจจัยที่ทำผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาการเรียนการสอน ครูเบญจามีผลงานที่ประจักษ์เป็นหลักฐานในการที่ขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการในระดับที่สูงขึ้น

“ตอนนั้นอาจารย์ใหญ่ขอให้ส่ง แต่พี่เขียนขออาจารย์ 2 ระดับ 7 ไปก่อนซึ่งตอนนั้นอาจารย์ 2 ระดับ 7 ยังต้องทำผลงานทางวิชาการอยู่ ไม่ได้เลื่อนไหลเหมือนในปัจจุบัน ส่งไป 1 ปี ปรากฏว่าผลออกมาว่าไม่ผ่าน เอากลับมาแก้แล้วส่งใหม่ ในปี 33 พอปี 34 ก็อนุมัติให้ได้อาจารย์ 2 ระดับ 7 แล้วจึงเขียนขออาจารย์ 3 ก็ได้ปี 35 เลย”

ครูเบญจา

แต่ถึงกระนั้น ครูเบญจาก็มิได้ท้อแท้หรือท้อถอยในการที่ทำผลงานทางวิชาการ เพราะจุดประสงค์หลักที่แท้จริง คือ การแก้ปัญหาให้กับเด็กนักเรียน พัฒนาการเรียนการสอน มิได้คิดว่าทำผลงานทางวิชาการเพื่อหวังผลประโยชน์ให้แก่ตนเองฝ่ายเดียว

“อีกอย่างมีปัญหา คือผู้ปกครองไม่เข้าใจอยากให้ลูก ชั้นอนุบาลอ่านออกเขียนได้ ซึ่งมันไม่ตรงตามหลักสูตรจึงได้คิดสร้างแบบเตรียมความพร้อมขึ้นมา โดยอ่านจากแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาของ สปช. เหมือนกับว่าได้ให้เด็กขีด ๆ เขียน ๆ เพื่อให้กล้ามเนื้อแข็งแรง”

ครูเบญจา

ส่วนครูวันเพ็ญ เริ่มรวบรวมผลงานทางวิชาการ ในปี พ.ศ. 2534 ที่สะสมมาจากการสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอน แผนการสอนที่เขียนขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบกับผลงานเมื่อครั้งประกวดครูดีเด่นในอดีต ส่งให้ ก.ค. พิจารณาเพื่อขอตำแหน่งอาจารย์ 3 ในปี พ.ศ. 2535 โดย

ระบุว่าขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 ซึ่งในขณะนั้นจะต้องระบุว่าผลงานทางวิชาการที่ส่งให้ ก.ค. พิจารณานั้นต้องการขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 หรืออาจารย์ 3 หลังจากที่ครูวันเพ็ญส่งไปได้ 5 เดือนก็ได้รับอนุมัติให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ในปี พ.ศ. 2536 โดยบอกกับผู้วิจัยว่า

“ครั้งแรกไม่คิดจะทำ ต่อมาก็มีความคิดที่ว่าลองทำดูซิว่าจะได้ไหม.....อีกอย่างไม่ได้รับความเป็นธรรม ในการพิจารณาความคิดความชอบด้วย ตอนนั้นอาจารย์ใหญ่คนเก่าหะ ไม่ใช่ คนนี้ เมื่อว่าจะได้.....(อาจารย์ 3) จะได้มาทดแทนจุดนี้ ซึ่งก่อนหน้าจะขออาจารย์ 3 ก็ทำงานอยู่แล้ว มีผลงานและพื้นฐานอยู่แล้วจากการเป็นครูดีเด่น”

ครูวันเพ็ญ

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2538 ได้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ใหม่ในบางข้อ ดังนี้

1. ประสพการณ์ในการดำรงตำแหน่ง จะต้องดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปี
  2. การรับเงินเดือนจะต้องได้รับเงินเดือนตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนด นั่นคือ ข้าราชการครูผู้นั้นจะต้องได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่าระดับ 5 ชั้น 10,080 บาท ในปีงบประมาณที่ผ่านมา
  3. การปฏิบัติงานในตำแหน่งครูผู้ปฏิบัติการสอนหรือสนับสนุน จะต้องมีส่วนสอนตามที่ ก.ค. กำหนด ซึ่ง ก.ค. กำหนดว่าต้องมีชั่วโมงการสอนสัปดาห์ละอย่างน้อย 5 คาบ (1 คาบ หมายถึง 50 นาที หรือ 1 ชั่วโมง) ย้อนหลัง 2 ปีติดต่อกัน
- นอกจากมีชั่วโมงแล้ว จะต้องมีการปฏิบัติงานอื่น ๆ ในหน้าที่ของครูผู้สอนด้วย เช่น การให้บริการทางการศึกษา การช่วยเหลืองานด้านธุรการ งานอบรมดูแลปกครองนักเรียน งานติดต่อกับผู้ปกครอง ซึ่งข้าราชการครูผู้นั้นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบและมีชั่วโมงสอน

ซึ่งจะเห็นได้ว่าการประเมินในส่วนที่เป็นการปฏิบัติงานในหน้าที่ รวมทั้งความชำนาญการ ผลงานทางวิชาการ ยังคงเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง จะเปลี่ยนแปลงเฉพาะขั้นเงินเดือนและผลงานในการปฏิบัติงานในหน้าที่ จาก 3 ปีการศึกษาย้อนหลังเป็น 2 ปี ย้อนหลัง ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้มีระเบียบให้ข้าราชการครูสามารถเลื่อนระดับได้ถึงระดับ 7 โดยไม่ต้องทำผลงานทางวิชาการ การเขียนผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 จึงยกเลิกไป ยังคงมีแต่การทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอ กำหนดตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 เท่านั้น

ผลงานทางวิชาการที่ครูเบญจจัดทำขึ้น คือ แบบฝึกเตรียมความพร้อมสำหรับ เด็กระดับก่อนประถมศึกษา ชั้นอนุบาล 1 และชั้นอนุบาล 2 พิมพ์เป็นรูปเล่มสวยงาม แล้วเผยแพร่ไปทั่วจังหวัดสุพรรณบุรี โดยทุกโรงเรียนในจังหวัดนี้ได้ใช้ประกอบการเรียน การสอนในระดับชั้นอนุบาล ส่วนครูวันเพ็ญได้จัดทำผลงานทางวิชาการ โดยการจัดทำ แผนการสอนกลุ่มวิชาภาษาไทยเกี่ยวกับ มปภ.(มุ่งประสบการณ์ภาษา) โดยได้พัฒนาการ เรียนการสอนจนเกิดผลสำเร็จตามโครงการแล้วเขียนเป็นรายงานโครงการส่ง ก.ค. ขอ กำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 ด้วยความตั้งใจมั่นของครูเบญจและครูวันเพ็ญ กอปรกับ ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง จากการปฏิบัติหน้าที่การสอน นั่นคือความต้องการก้าว หน้าที่ในอาชีพการงาน การก้าวไปสู่จุดสูงสุดของอาชีพ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่วงศ์ ตระกูล ดังนั้นจึงไม่หาความรู้ และใช้ความอดทนสูงในการทำงาน

“เบญจเขามาถึงบ้านก็อาบน้ำ แล้วก็เข้าอยู่แต่ในห้องทำงานส่วนเราพอ ออกจากโรงเรียน ก็แวะตลาดซื้อผักกับข้าวมาเลย ที่นี้อยู่กันง่ายๆ กินง่ายๆ”
สามีครูเบญจ

“แม่เขากลับมาจากโรงเรียน ก็จะอยู่หน้าคอมพิวเตอร์ตลอดบางครั้งก็พิมพ์ แผนการสอน จนถึงเวลานอน แม่เขาจะนอนประมาณ 4 ทุ่ม ทุกวัน”
บุตรครูเบญจ

“ครูวันเพ็ญ เขาไปถึงบ้านก็ทำอะไรไม่รู้ งานเขามีตลอด พอตีเขาเป็น เจ้าหน้าทีการเงินด้วย เลี้ยงงานเยอะ พอตีบ้านอยู่ติดกับตลาด อาหาร การกินเลยไม่มีปัญหา เราก็ทำหน้าที่ขับรถให้เขาอย่างเดียว”
สามีครูวันเพ็ญ

จากคำบอกกล่าวของผู้บังคับบัญชาของกรณีศึกษาทั้งสองกรณี แสดงให้เห็นว่า กรณีศึกษาทั้งสองกรณีทำผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

“อย่างครูเบญจกับครูวันเพ็ญนี่ เขาภูมิใจได้ เพราะเขาทำงานด้วยตนเอง”
ศึกษานิเทศก์

“ครู 2 คน นั้นเขาทำงานดีมีคุณภาพ”

อาจารย์ใหญ่

"หลังจากที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 แล้ว จะต้องทำงานมากขึ้น ทั้งงานในหน้าที่และงานวิชาการ เพราะมีคนมาคูดงานตลอดเวลา เราจะต้องพร้อมอยู่เสมอ"

ครูเบญจา

เรามีหลักฐานในการพัฒนาการ การเรียนรู้ ของนักเรียนยิ่งทำ มปก. ต้องขยัน ทำสื่อเยอะ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครูที่เขามาปรึกษาการทำผลงานทางวิชาการด้วย"

ครูวันเพ็ญ

ก.ค. ได้ประกาศให้ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ได้รับเงินประจำตำแหน่งดังนี้ คือ อาจารย์ 3 ระดับ 6 ได้รับ 3,500 บาท/เดือน อาจารย์ 3 ระดับ 7-8 ได้รับ 5,600 บาท/เดือน อาจารย์ 3 ระดับ 9 ได้รับ 9,900 บาท/เดือน ด้วยเหตุนี้ จังหวัดสุพรรณบุรีโดยแกนนำของครูที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 จึงจัดตั้งชมรมอาจารย์ 3 ขึ้นใน พ.ศ. 2537 เพื่อช่วยเหลือครูที่ทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 และเพื่อให้มีครู "มืออาชีพ" มากขึ้น โดยมีนโยบายที่กล่าวว่า

- 1) สนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอน
- 2) ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3) ปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ครูเบญจาและครูวันเพ็ญจึงเป็นสมาชิกสามัญของชมรม เพราะนโยบายของชมรม อาจารย์ 3 ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ในจังหวัดสุพรรณบุรีทุกคนต้องเป็นสมาชิกชมรมอาจารย์ 3 ครูเบญจาเคยดำรงตำแหน่งรองประธานเมื่อปี พ.ศ. 2538 จากนั้นก็ได้สลับเปลี่ยนหมุนเวียนให้คนอื่นเป็นแทน ส่วนครูวันเพ็ญทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดพิมพ์เอกสารเพื่อแจกสมาชิกของชมรม ซึ่งในปัจจุบันมีสมาชิกทั่วประเทศประมาณ 700 กว่าคน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุประการหนึ่งทำให้วิถีชีวิตของครูเบญจาและครูวันเพ็ญเปลี่ยนไป อันเนื่องมาจากต้องมีหน้าที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งของชมรมอาจารย์ 3 เมื่อครั้งชมรมจัดกิจกรรม ตัวอย่างเช่น จัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการเขียนงานวิจัย จัดแถลงการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3

"มีชมรม ทำให้เรางานเยอะขึ้น เพราะเราได้รับตำแหน่งคนแรก ๆ จึงต้องไปเป็นวิทยากรแนะนำการทำอาจารย์ 3 ให้กับคนในชมรม"

ครูเบญจา

เวลามีเอกสารใหม่ ๆ เกี่ยวกับอาจารย์ 3 ใครได้รับตำแหน่งใหม่บ้าง
เราต้องจัดพิมพ์เอกสารแจกให้สมาชิกทุกคน เพื่อจะได้รับรู้ข่าวที่ทันสมัย”
ครูวันเพ็ญ

ด้วยปัจจัยและเหตุจูงใจต่าง ๆ ที่สำคัญตัวครูเอง มีความต้องการพัฒนาการสอน
เพื่อต้องการพัฒนาตนเอง ไปสู่จุดมุ่งหมายของชีวิต โดยมีกำลังใจจากครอบครัว ชุมชน
นักเรียน แม้ว่าชีวิตจะเปลี่ยนไปจากเดิม

“นับตั้งแต่เป็นอาจารย์ 3 แล้ว ไม่ค่อยได้พักผ่อน เสาร์- อาทิตย์ เขาเชิญ
เราไปเป็นวิทยากร เราก็ต้องไป”

ครูเบญจฯ

“พอได้ อาจารย์ 3 แล้ว งานมากขึ้น ย่ำเภาเรียกใช้บ่อย”

ครูวันเพ็ญ

“อาจารย์ 3 ทั้ง 2 คน ส่วนมากจะมีหน่วยงานอื่นมาเชิญไปเป็นวิทยากร
ในวันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนวันทำการไม่ค่อยมี จะมีแต่เฉพาะหน่วยงานเรา
เขาจะมีคำสั่งตั้งแต่ระดับสูงลงมาเลย เราก็อนุญาตให้ไป”

อาจารย์ใหญ่

ในปี พ.ศ. 2538 ด้วยความมุ่งมั่นในการพัฒนาการเรียนการสอน ปัจจัยที่สำคัญ
ประการหนึ่งคืองบประมาณ ครูเบญจฯจึงมีความคิดว่า ถ้าองบประมาณทางราชการจะ
ได้เมื่อไรก็ไม่ทราบบางครั้งก็อาจจะไม่ได้ จึงลองไปพูดคุยกับคนในชุมชน ซึ่งมีอยู่คนหนึ่ง
ฐานะอยู่ในชั้นมหาเศรษฐีของจังหวัดสุพรรณบุรี มีบุคลิกที่ชอบทำบุญทำทาน ชอบสร้าง
วัด สร้างศาลา สร้างพระปรารักษ์ ทำบุญทุกชนิดที่เกี่ยวกับศาสนา เมื่อครูเบญจฯไป
ขอปรึกษาให้สร้างอาคารอนุบาลซึ่งจะแยกเป็นเอกเทศจากชั้นเรียนระดับประถมศึกษาด้วย
งบประมาณ 800,000 บาท ตามรูปแบบของ สปช. จึงขอเวลาปรึกษาลูก ๆ เป็นเวลา
1 วัน และตอบตกลงที่จะสร้างอาคารอนุบาล แต่ขอเปลี่ยนมาตรฐานของสิ่งก่อสร้างให้ดี
ยิ่งขึ้น เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อย อาคารหลังที่ 2 นี้ จึงถูกสร้างด้วยงบประมาณ 1,500,000
บาท นอกจากนี้ยังปรึกษาคือการเรียนการสอนต่าง ๆ มากมาย ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เป็นญาติ
พี่น้องกับครูเบญจฯ ทั้งนี้ผู้ปรึกษาคบอกกับผู้วิจัยว่า

“ครูเบญจาเขาเป็นคนตั้งใจทำงานจริง ๆ เมื่อเราทำบุญแล้วไปเห็นผลงาน เขาทำให้เราปลื้ม มีความสุขใจ ตอนแรกไม่เคยคิดที่จะทำบุญกับเด็ก ๆ แต่พอได้ทำแล้ว มีความสุขมาก อีกอย่างก็ทำบุญกับวัดมานานแล้ว ต่อไปนี้คงจะทำกับโรงเรียน เพราะเห็นผลกับเด็กที่เราสัมผัสได้”

ผู้บริจาค

ส่วนหลักเกณฑ์ในการประเมิน แม้ ก.ค. จะเห็นว่ากำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วแต่ มีอาจารย์ 2 จำนวนมากที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน อาจจะมีสาเหตุ

“หลักเกณฑ์การขออาจารย์ 3 พี่ว่ายังไม่เหมาะสม เพราะ ก.ค. ไม่ได้ลงมา สัมผัสกับอาจารย์ 3 อย่างแท้จริง นั่งอยู่ในห้องแอร์ แล้วเปิดดูแต่รายงาน อย่างนี้ใครเขียนดีก็ได้เปรียบ บางคนเขาทำงานจริง ๆ แต่เขียนขอไม่เป็น ก็มีเยอะแยะไป”

ครูเบญจา

การที่ผลงานไม่ผ่านการประเมิน นับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการทำผลงาน ทางวิชาการเหตุผลหนึ่งที่ครูพบเป็นส่วนใหญ่ และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเขียนงานวิจัย ซึ่งหลายคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “ยุ่งยาก” เพราะวุฒิการศึกษาของครูประถมส่วนใหญ่ จบระดับปริญญาตรี ซึ่งไม่เคยเรียนหรือไม่เคยทำงานวิจัยมาก่อน จึงทำให้หลายคนมีความเห็นว่าเป็นงานที่ยุ่งยาก เขียนไปก็ไม่ถูกต้อง พอกรรมการตรวจก็ไม่ผ่าน ฉะนั้นไม่ขอดีกว่า เสียเวลา สิ้นเปลืองงบประมาณ นั้นแสดงว่าครูส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับการทำงานทางวิชาการ ซึ่งจะต้องมีระเบียบและแบบแผนที่เป็นสากล

“ตอนที่เขียนรายงานโครงการเขียนไม่เป็นหรอก ลองเขียนดูแล้วไปปรึกษา ครูคุณทวด เขาจบปริญญาโทมา”

ครูวันเพ็ญ

“ครูวันเพ็ญเขามาปรึกษา พี่ก็แนะนำให้แก้ไข บอกว่าส่วนนี้ควรจะอยู่ บทที่ 1 ส่วนนี้ควรจะอยู่บทที่ 2 และให้ยืมหนังสือไปอ่าน”

เพื่อนครู

“พี่ศึกษาจากเอกสาร ตำรา แล้วเขียนเอง ไม่รู้จะไปปรึกษาใครเพราะทำ
คนแรก รอนเบือ คือส่งไปในครั้งแรกรอ 1 ปี ผลออกมาไม่ผ่านให้กลับ
มาแก้ รออีก 1 ปี กว่าจะพิจารณาอนุมัติ”

ครูเบญจา

ในการประสบปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน ทำให้ครูสายงานการสอนส่วนใหญ่เกิด
ความท้อแท้ หมดกำลังใจ ในการที่จะต่อสู้ จึงเป็นเหตุให้หลายคนไม่คิดจะทำผลงานทาง
วิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 หรือทำแล้วแต่ผลการประเมินของคณะ
กรรมการไม่ผ่าน มีหลายคนเลิกทำไปเลย

“ตอนแรกที่ไม่ผ่าน คิดจะเลิกทำ แต่ได้กำลังใจจากพ่อลูกปัด (สามี) เลย
แก้ไขปรับปรุงแล้วส่งต่อ”

ครูเบญจา

จากการตรวจสอบ สามีของครูเบญจากล่าวว่า

“เบญจา เขามอบกว่าจะไม่ส่งแล้ว ก็บอกเขาว่าทำมานานนี้แล้ว แก้อีก
นิดเดียว พยายามหน่อย ต้องอดทน”

สามีครูเบญจา

“ตอนนี้จะระดับ 9 ไม่ได้หวังเงินประจำตำแหน่ง รู้ว่าเศรษฐกิจไม่ดี
รัฐบาลไม่ให้ก็ได้ แต่ที่อยากได้ระดับ 9 เพราะจะได้เป็นเกียรติแก่
วงศ์ตระกูล”

ครูเบญจา

ในการได้รับอนุมัติเร็วหรือช้า ไม่ได้มีผลทำให้ครูทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอ
อาจารย์ 3 ระดับ 9 หรือไม่ทำผลงานทางวิชาการ แต่ในกรณีศึกษาที่ 2 เป็นเพราะครู
วันเพ็ญยังไม่พร้อม

“ตอนขออาจารย์ 3 ครั้งแรก ส่งไป 5 เดือน กรมอนุมัติมาว่าได้ ก็ตกใจ
คิดว่าไม่จริงทำไมเร็วจัง เลยโทรไปถามที่กรม”

ครูวันเพ็ญ

“ตอนนี้ไม่ขอระดับ 9 เพราะยังไม่พร้อมอะไรหลาย ๆ อย่างส่วนใหญ่ก็จะพัฒนาการเรียนการสอนไปเรื่อย ๆ แต่ไม่มีเวลาเขียนผลงาน เพราะต้องทำงานธุรการการเงินด้วย นี่ก็ใกล้สิ้นเดือนอีกแล้ว ทำการเงินนะ..... ยังไม่มีเวลา”

ครูวันเพ็ญ

จากกรณีศึกษาทั้ง 2 กรณี จะเห็นได้ว่าทัศนคติในการปฏิบัติงานจะไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะทั้ง 2 กรณีเป็นครู “โดยกันแท้” มีการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ จนเป็นแบบอย่างให้แก่วงการครู โดยดูจากกรณีศึกษาคณะครูมาคูนอย่างไม่ขาดสาย การที่เพื่อนครูไม่ว่าในละแวกใกล้หรือไกลจะเดินทางมาปรึกษาในเรื่องการผลิตสื่อ การทำผลงานทางวิชาการเป็นประจำ อย่างไรก็ตาม กรณีศึกษาที่ 1 จะทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 รับเงินเดือนระดับ 9 โดยให้เหตุผลว่าที่จะขอ เพราะเป็นจุดสูงสุดของชีวิตการทำงานในตำแหน่งข้าราชการครูสายงานการสอน และเพื่อเป็นเกียรติประวัติให้แก่วงศ์ตระกูล ส่วนกรณีศึกษาที่ 2 จะไม่ทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 รับเงินเดือนระดับ 9 เพราะว่าตอนนี้ยังไม่พร้อม ยังไม่มีเวลาที่จะเขียนงานวิจัย ไม่มีเวลาที่จะเขียนผลงานทางวิชาการ ซึ่งตอนนี้งานในหน้าที่นอกจากการสอนนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้อ่านออกเขียนได้แล้ว ยังต้องทำงานธุรการการเงินด้วย และบางครั้งกรมก็ออกคำสั่งให้ไปเขียนแผน เขียนโครงการที่กรม ไปแต่ละครั้งไม่ต่ำกว่า 10 วัน จึงยังไม่มีเวลาที่จะทำผลงาน แต่ถึงกระนั้นกรณีศึกษาทั้งสองกรณียังคงมีการผลิตสื่อการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ มีการเสียสละเพื่อสังคม มีใจรักในความเป็นครู ร่างกายไม่เป็นอุปสรรค อายุปัจจุบันเพียง 47 ปี พร้อมทั้งมีครอบครัวที่สนับสนุนเสมอมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย